

Bitwa gorlicka

2010

MAŁOPOLSKI
PROGRAM
OBCHODÓW

100-LECIE
I WOJNY
ŚWIATOWEJ

PierwszaWojna.info

Organizatorzy:

Partnerzy:

KONSULAT
AUSTRII
KRAKÓW

małopolski
instytut
kultury

miK

BITWA GORLICKA 2.0

W maju 2015 roku obchodziliśmy setną rocznicę bitwy pod Gorlicami. Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Gabryela w Gorlicach włączyła się do obchodów tego ważnego, historycznego wydarzenia. Dzięki udziałowi w programie „100-lecie I wojny światowej”, którego organizatorami są Małopolski Instytut Kultury i Województwo Małopolskie, w gorlickiej Bibliotece wykiełkował pomysł, jak upamiętnić wydarzenie, które sto lat temu wstrząsnęły historią ziemi gorlickiej. Tak powstał projekt „Bitwa gorlicka 2.0”, który w swym założeniu jest grą aktywizującą intelektualnie i twórczo. Projekt to także reinterpretacja tradycyjnego podejścia do uroczystości o charakterze historycznym, składa się bowiem nie z jednego, lecz z cyklu wydarzeń skierowanych do młodzieży, dzieci, dorosłych i seniorów. Formuła została tak dobrana, aby każde z pięciu zaplanowanych aktywności było powiązane z poprzednim, razem stanowiąc spójny,

jednolity tematycznie projekt. Uczestnicy, którzy brali z nami udział w obchodach organizowanych przez gorlicką Bibliotekę, sprawdzili swoją wiedzę historyczną w teście, przy pomocy tabletów rozwiązyali zadania podczas questu, zobaczyli, jak wyglądały Gorlice po bitwie 2 maja 1915 roku, odwiedzili cmentarz wojenny, gdzie przedzierzgnęli się w fotografów, wystąpili także jako artyści podczas slamu poetyckiego i wernisażu własnych prac. Finałem tych działań jest niniejsza publikacja, która w formie albumu przybliży całość projektu „Bitwa gorlicka 2.0”, realizowanego w MBP w Gorlicach od kwietnia do listopada 2015 roku.

A large group of students, mostly children and teenagers, are seated at wooden desks in a classroom. They are looking towards the front of the room, where a red curtain is visible. The room has large windows on the right side and track lighting on the ceiling. The students are dressed in casual clothing, and the atmosphere appears to be one of a formal event or competition.

WIELKI TEST BITWA GORLICKA 1915

Konkurs czytelniczy w formie testu, skierowany do uczniów szkół podstawowych i gimnazjów, do którego przystąpiło dziewięćdziesięciu uczestników. Jego rozstrzygnięcie odbyło się 17 kwietnia 2015 roku w MBP w Gorlicach. Napięcie było ogromne! Uczniowie czekali z niecierpliwością na rozdanie formularzy, które otrzymali po wylosowaniu miejsc, a byli rozlokowani aż w trzech bibliotecznych salach.

Emocje opadły po przeczytaniu pierwszych pytań, ale i tak nie było łatwo. Wyłoniono troje zwycięzców nagród głównych oraz siedmioro laureatów nagród pocieszenia. Wszyscy uczestnicy otrzymali pamiątkowe dyplomy. Działanie miało na celu wspieranie lokalnych postaw patriotycznych poprzez rozwinięcie wiedzy o swoim regionie oraz odradzającej się po I wojnie światowej polskiej państwowości.

uczestnicy przed rozpoczęciem testu

uroczyste wręczenie nagród

Oprowadzone miasto

Cykl spacerów historycznych. Ich uczestnicy odwiedzali piętnaście miejsc na gorlickiej starówce zniszczonych podczas działań wojennych. Przy każdym z nich grupa otrzymywała reprinty oryginalnych zdjęć z epoki. Zadaniem uczestników było zidentyfikowanie pośród nich miejsca, w którym się znajdują, po czym zestawienie odbitek z obecną fasadą tak, aby móc samodzielnie wykonać fotokolaż dwóch epok.

Pierwszy spacer odbył się 30 kwietnia 2015 roku. Uczestniczyli w nim uczniowie Zespołu Szkół nr 4 w Gorlicach. Spacer rozpoczęto w MBP, gdzie pomysłodawczyni, Urszula Karasińska, nakreśliła dzieciom rys historyczny gorlickiego starcia 1915 roku na podstawie ogólnych informacji związanych z I wojną światową. Następnie grupa wyruszyła na gorlicką starówkę, aby odwiedzić miejsca zniszczone podczas wojny i posłuchać o ich historii.

uczestnicy spaceru porównują fotografię zniszczeń sprzed stu lat i obecny stan budynków

w holu gorlickiego ratusza

na gorlickiej starówce

QUESTIONARIUSZ BITEWNY

Quest odbył się w MBP w Gorlicach 15 czerwca 2015 roku. Uczniowie uczestniczący w historyczno-bibliotecznych podchodach podjęli się zadania odnalezienia zaszyfrowanych — pod postacią kodów QR — informacji mówiących o miejscowościach z powiatu gorlickiego, w których podczas zmagania jednej z największych ofensyw I wojny światowej trwały walki, a po których pozostały do dzisiaj smutne, choć piękne, świadectwa — cmentarze wojenne.

Uczniowie z werwą i w iście wojskowym tempie odnaleźli na terenie Biblioteki czterdzieści osiem zaszyfrowanych kart i równie sprawnie rozkodowali przy pomocy tabletów informacje, które były w nich ukryte. Finałem zadania było zapisanie nazw miejscowości i stworzenie mapy ukazującej wielość wojennych metropolii istniejących do tej pory w powiecie.

I WOJNA
ŚWIATOWEJ
PierwszaWojna.info

podczas poszukiwania zaszyfrowanych kart

warsztat z tabletami

młodzież zapisuje rozszyfrowane informacje

KAMPANIA KADROWANIA

Cmentarz wojenny nr 123 Łużna–Pustki to największy cmentarz z okresu I wojny światowej zlokalizowany w Galicji Zachodniej. Został założony po zaciekłych majowych walkach 1915 roku i równo po siedemdziesięciu latach, w 1985 roku, uległ zniszczeniu, gdy unikatowa architektonicznie drewniana kaplica spłonęła, strawiona przez niszczycielską siłę ognia. Po prawie trzydziestu latach został odbudowany i wydarty ponownie naturze. Dziś jest obiektem, który w sto lat po bitwie pod Gorlicami znów się stał miejscem odwiedzanym i ważnym.

W sobotę, 20 czerwca 2015 roku, wzgórze Pustki ponownie znalazło się na celownikach. Tym razem nie dział i szrapneli, a aparatów młodzieży z klasy 2 b Gimnazjum Miejskiego Zespołu Szkół nr 4 w Gorlicach. Nim jednak padły pierwsze strzały migawek, uczniowie — by odpowiednio wczuć się

w klimat wojennych zmagień — odwiedzili Muzeum Regionalne PTTK w Gorlicach. Tam, pod opieką przewodnika — Katarzyny Liany, zwiedzili ekspozycję i poznali przyczyny wybuchu wielkiej wojny. Przed wyruszeniem w drogę do Łużnej grupa odwiedziła Pawilon Historii Miasta Gorlice, aby obejrzeć film dokumentalny o operacji gorlickiej. W tym czasie ekspozycję muzealną zwiedzały czytelniczki Dyskusyjnego Klubu Książki Nad Lipą oraz członkinie Uniwersytetu Złotego Wieku w Gorlicach, które towarzyszyły nam w wyjeździe na Pustki. Na miejscu przywitali nas członkowie Stowarzyszenia Historycznego Bitwa pod Gorlicami 1915, którzy w pełnym umundurowaniu, ze swadą i znanstwem opowiadali o historii i okopowym życiu żołnierzy frontów I wojny światowej.

z wizytą w Muzeum PTTK w Gorlicach

o przyczynach wojny opowiada przewodnik — Katarzyna Liana

uczniowie przy makiecie frontu przebiegającego przez Gorlice

z wizytą w Pawilonie Historii Miasta Gorlice

przy gontynie na cmentarzu wojennym nr 123 kuźna–Pustki

wraz z członkami Stowarzyszenia Historycznego Bitwa pod Gorlicami 1915

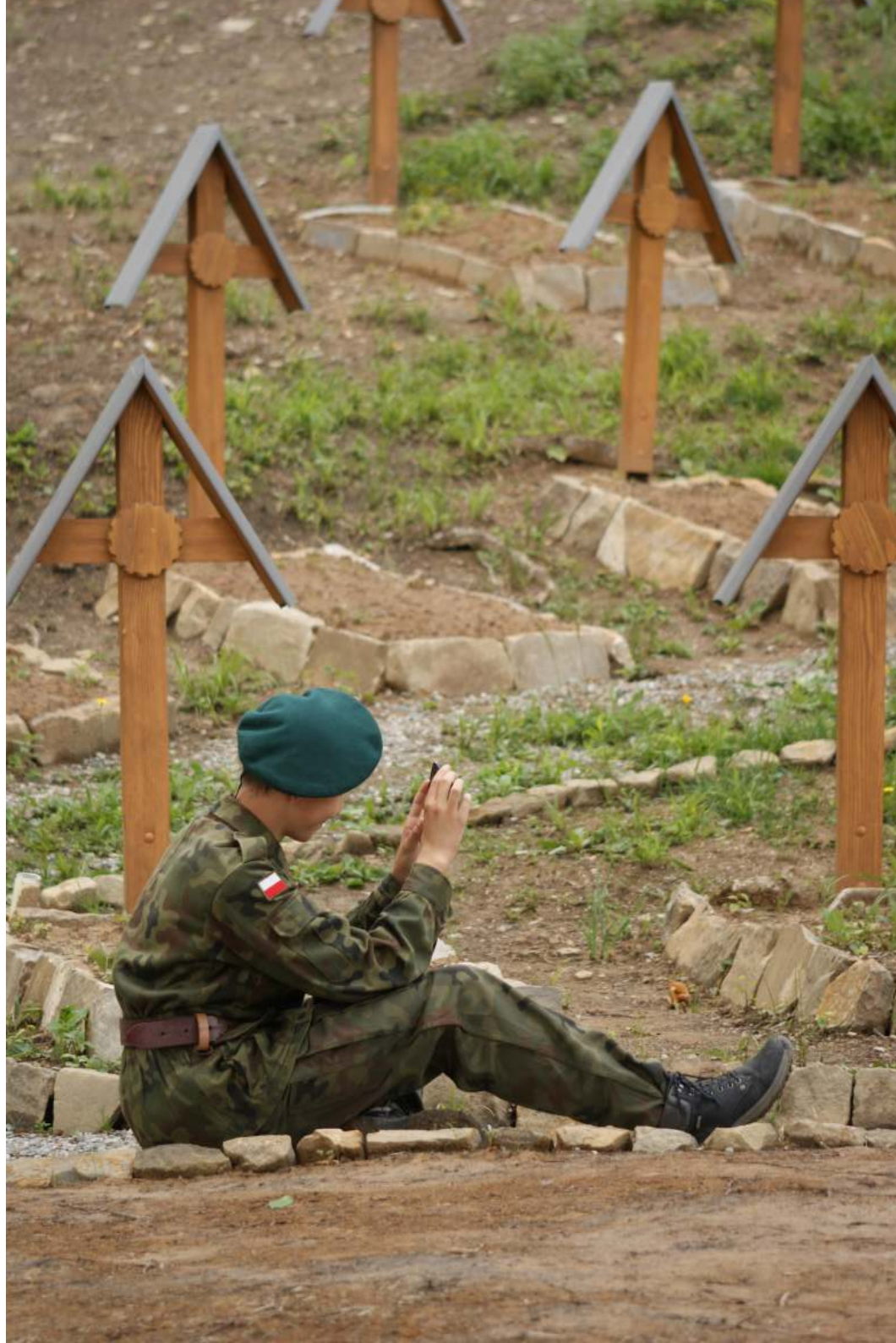

prezentacja replik broni i umundurowania

pośród mogił na cmentarzu wojennym nr 123 Łużna–Pustki

w poszukiwaniu najlepszego ujęcia

Relacja Aleksandry Bugno — uczennicy klasy 2 b Gimnazjum MZS nr 4 w Gorlicach

POZNAJEMY TAJEMNICE BITWY GORLICKIEJ — WYCIECZKA W PRZESZŁOŚĆ

Jak się nie nudzić w sobotę? Odpowiedź jest prosta — wybrać się na wycieczkę w przeszłość. Dnia 20 czerwca wszyscy uczniowie mojej klasy, 2 b Gimnazjum Miejskiego Zespołu Szkół nr 4, już o 9:00 spotkali się w Muzeum Regionalnym PTTK w Gorlicach. Co robiliśmy tak wcześniej? Cała klasa uwielbia brać udział w imprezach i spotkaniach organizowanych przez różne instytucje naszego miasta, więc i tym razem daliśmy się skusić naszej wychowawczynie i wzięliśmy udział w imprezie zorganizowanej przez Miejską Bibliotekę Publiczną — „Kampania kadrowania”. Była to wycieczka śladami bitwy gorlickiej, która miała miejsce sto lat temu. Temat nas zainteresował, dlatego chcieliśmy poznać tajniki tego najważniejszego, na froncie wschodnim, starcia armii pruskiej i austro-węgierskiej przeciw armii rosyjskiej.

PANI KASIA — TROPICIELEM LOSÓW ŻOŁNIERZY

Naszą wycieczkę w przeszłość rozpoczęliśmy w Muzeum Regionalnym PTTK w Gorlicach. Wszyscy byli zachwyceni orderami, bronią i innymi

znaleziskami. Podczas zwiedzania dowiedzieliśmy się, że nasz kolega z klasy, Damian, znalazł dwa przedmioty z tamtych czasów i ofiarował je muzeum. Były to saperki, na które natrafił w Radocynie podczas grzybobrania. Dzięki wycieczce do muzeum dowiedział się, że w tamtym miejscu były okopy wojsk austro-węgierskich. I w taki oto sposób nasz kolega dołączył do grona znalazców artefaktów przechowywanych w muzeum.

Pani Kasia — pracownik muzeum — kapitalnie opowiedziała o czasach i wydarzeniach sprzed stu lat. Wszyscy słuchali tak, jakby to, o czym mówiła, działo się teraz. Dowiedzieliśmy się, że w związku z rocznicą bitwy do muzeum przychodzi wiele osób, które przynosząc zdjęcie dziadka czy pradziadka, chcą uzyskać informację o tym, jaki miał stopień wojskowy. Zdradziła nam również swój sekret: opowiedziała o tym, w jaki sposób rozpoznaje losy żołnierzy z fotografii. Przyglądając się zdjęciom, zwraca uwagę na najdrobniejsze szczegóły, takie jak: kształt czapki, wzory na odznaczeniach. Jestem naprawdę szczęśliwa, że mogłam wziąć udział w tej wycieczce, ponieważ odnalazłam na fotografiach swojego pradziadka. Dowiedziałam się, że on — Jan Bugno z Zagórzan — był uczestnikiem I wojny światowej na froncie włoskim i tam został ranny.

W Pawilonie Historii Miasta Gorlice, mieszczącym się na rynku, obejrzelśmy film o bitwie gorlickiej, a następnie zwiedziliśmy wystawę fotograficzną prezentującą Gorlice z czasów bitwy — ledwo mogliśmy poznać znane nam miejsca.

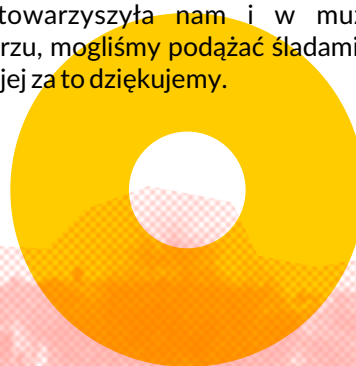
ZDOBYWAMY PUSTKI I DZIELIMY SIĘ REFLEKSJAMI

Nadszedł czas na trzecią część naszej wycieczki w przeszłość. Autobusem wyruszyliśmy w kierunku Łużnej. Zajęliśmy tylne miejsca i zaczęły się rozmowy o kolejnym punkcie wycieczki. Jedni po kwadransie słuchali muzyki, drudzy wyjmowali aparaty fotograficzne, a ja myślałam o tym, jakie to ponure życie było sto lat temu, kiedy ludzie umierali bezsensownie... A ile osób musiało zginąć, skoro historia tej bitwy jest tak długa, a cmentarz, na który pojechaliśmy, jest jednym z największych na froncie wschodnim I wojny światowej?

Gdy dojeżdżaliśmy na miejsce, już z daleka było widać cmentarz Pustki. Na pierwszy rzut oka wydawał się normalnych rozmiarów, ale gdy przeszliśmy połowę góry i ujrzelśmy go ponownie — był przeogromny. Wiele osób już nie mogło się ruszyć, a jeszcze trzeba było iść na sam szczyt. Góra, na której się znajduje, była jeszcze bardziej stroma sto lat temu, ale przez ostrzeliwanie jej oraz stacjonujących tam wojsk rosyjskich przez wojska austro-węgierskie, zmieniła kształt. Góra nazywa się Pustki, więc i cmentarz przejął jej nazwę. Gdy w końcu weszliśmy na szczyt, byliśmy bardzo zmęczeni. Nie wyobrażaliśmy sobie żołnierzy z ciężką bronią biegnących pod tę górę. „Jak to możliwe?” — wszyscy zadawali sobie to pytanie. Kiedy odwróciliśmy się twarzą w stronę Gorlic, ujrzelśmy przepiękny widok na okolicę. Nic dziwnego, że Rosjanie uparcie bronili tego miejsca, skoro wszystkich przeciwników dobrze stąd widzieli.

WALKA NA PUSTKACH, ALE... FOTOGRAFICZNA

Podczas wycieczki mieliśmy okazję poznać i porozmawiać z trzema osobami przebranymi za żołnierzy z armii austro-węgierskiej. Zachwyceni, robiliśmy sobie z nimi zdjęcia. Pokazywali nam broń, umundurowanie i odznaczenia. Potem mieliśmy dwie godziny dla siebie, więc ruszyliśmy, by zwiedzić cmentarz i zrobić zdjęcia potrzebne na przygotowanie wystawy z tej wycieczki. Wszyscy rywalizowali ze sobą o jak najlepsze ujęcia, ale tak naprawdę była to dla nas bardzo dobra lekcja fotografii. Jeżeli ktoś znalazł ciekawe miejsce, to pokazywał je innym, by każdy mógł zobaczyć piękno i znaczącą historię tego miejsca oraz uwiecznić je na zdjęciu. Niestety... nasza wycieczka bardzo szybko dobiegła końca. W autokarze oglądaliśmy fotografie, które udało się nam wykonać. Dzięki tej imprezie i wspaniałym opowieściom pani Kasi, która towarzyszyła nam i w muzeum, i na cmentarzu, mogliśmy podążać śladami przeszłości. Bardzo jej za to dziękujemy.

CESARSKO-KRÓLEWSKI SLAM POETYCKI

Rok 2015 obfitował w wydarzenia kulturalne honorujące okrągłą, setną rocznicę bitwy gorlickiej. Pasjonaci lokalnej historii mogli w nich uczestniczyć najintensywniej w maju, miesiącu, w którym tradycyjnie już wspomina się w naszym mieście tragiczne wydarzenia sprzed stu lat. U schyłku października o setnej rocznicy bitwy gorlickiej słyszy się coraz mniej. Nie w MBP w Gorlicach. W naszej Bibliotece przez cały rok żywa jest pamięć o wydarzeniach, które zmieniły losy wielkiej wojny i w efekcie kształt Europy po 1918 roku. Obchody rocznicowe rozpoczęliśmy już w kwietniu od testu wiedzy o bitwie, by przez

cykl spacerów historycznych, biblioteczny quest i plener fotograficzny zakończyć je, na przełomie października i listopada, „Cesarsko-królewskim slamem poetyckim” i wystawą zdjęć wykonanych przez młodzież z Zespołu Szkół nr 4 w Gorlicach na cmentarzu wojennym nr 123 Łużna–Pustki. Ideą slamu było oddanie głosu publiczności, jednak tym razem najmocniej przemówił obraz. Uczestnicy slamu, zgromadzeni w galerii Na Piętrach MBP w Gorlicach, podziwiając ujęcia wykonane przez młodych artystów, uznali, że wystawa jest doskonała sama w sobie i nie wymaga dodatkowego komentarza.

młodzi fotografowie z opiekunami w holu MBP w Gorlicach

publiczność zgromadzona na wernisażu

FOTOGRAFIE EKSPONOWANE NA WYSTAWIE

Autorzy:

Arkadiusz Augustyn

Gabriela Bodziony

Aleksandra Bugno

Ewa Bugno

Kacper Dudka

Michał Karp

Bartłomiej Kiełtyka

Bartłomiej Labut

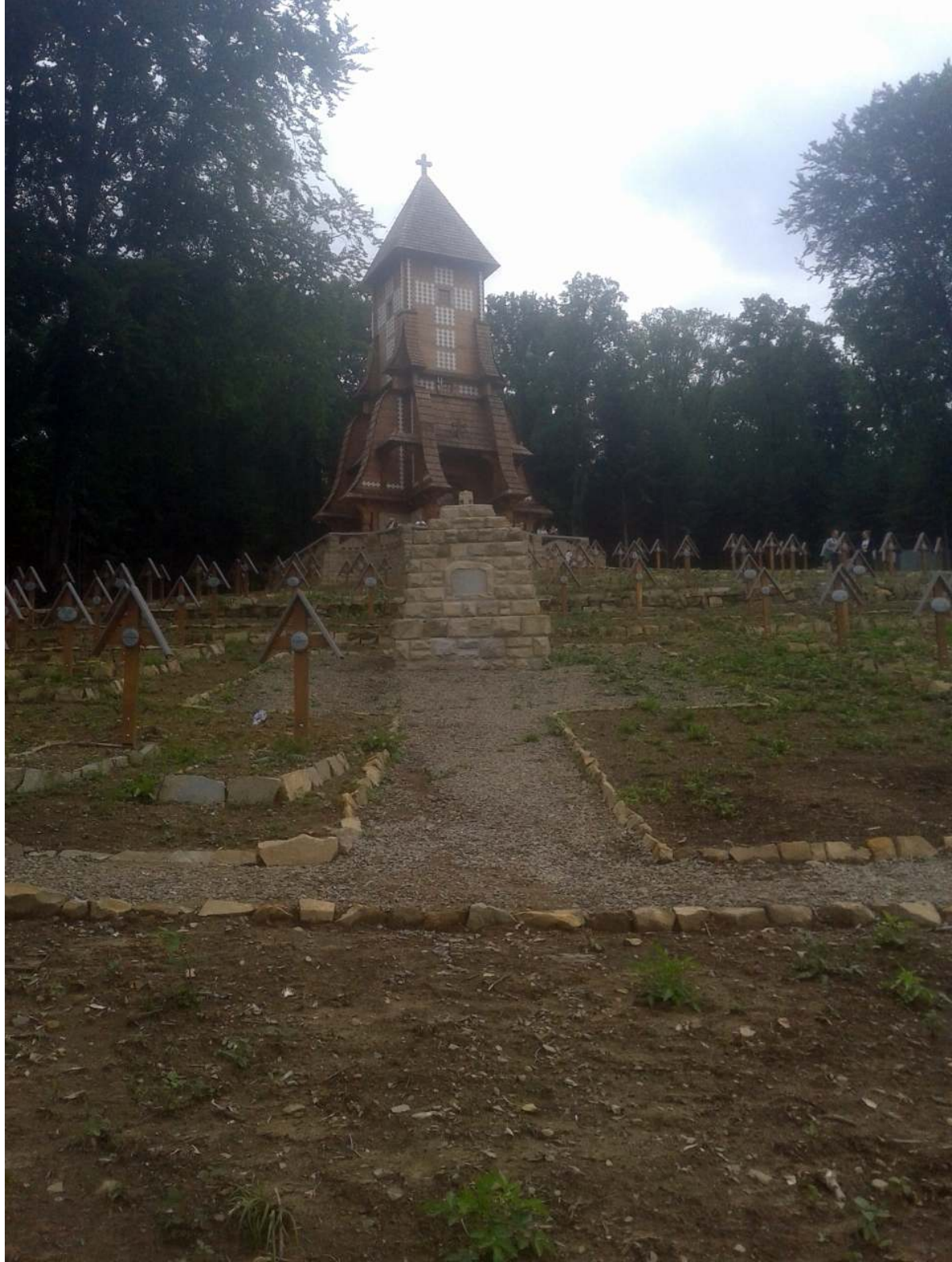
Damian Pruchnicki

Dominik Szostak

Artur Wierzbicki

Anna Zawiślak

Karol Zegleń

fot. Gabriela Bodziony

fot. Gabriela Bodziony

fot. Aleksandra Bugno

fot. Aleksandra Bugno

fot. Aleksandra Bugno

fot. Aleksandra Bugno

fot. Ewa Bugno

fot. Ewa Bugno

fot. Ewa Bugno

fot. Kacper Dudka

fot. Kacper Dudka

fot. Kacper Dudka

fot. Kacper Dudka

fot. Kacper Dudka

fot. Michał Karp

fot. Michał Karp

fot. Michał Karp

fot. Michał Karp

fot. Bartłomiej Kiełtyka

fot. Bartłomiej Kiełtyka

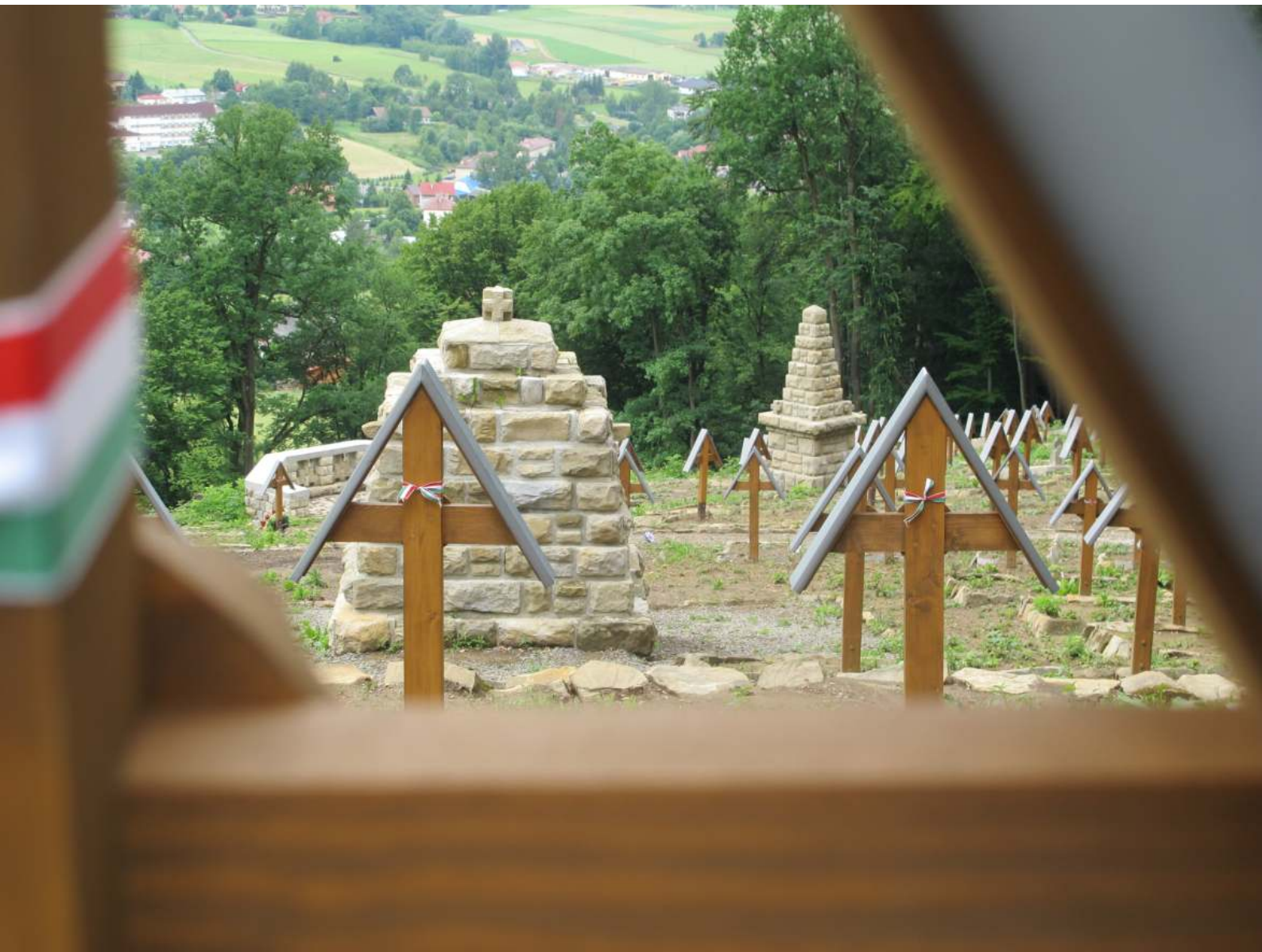

fot. Bartłomiej Labut

fot. Bartłomiej Labut

fot. Damian Pruchnicki

fot. Damian Pruchnicki

fot. Damian Pruchnicki

fot. Dominik Szostak

fot. Dominik Szostak

fot. Artur Wierzbicki

fot. Artur Wierzbicki

fot. Artur Wierzbicki

fot. Artur Wierzbicki

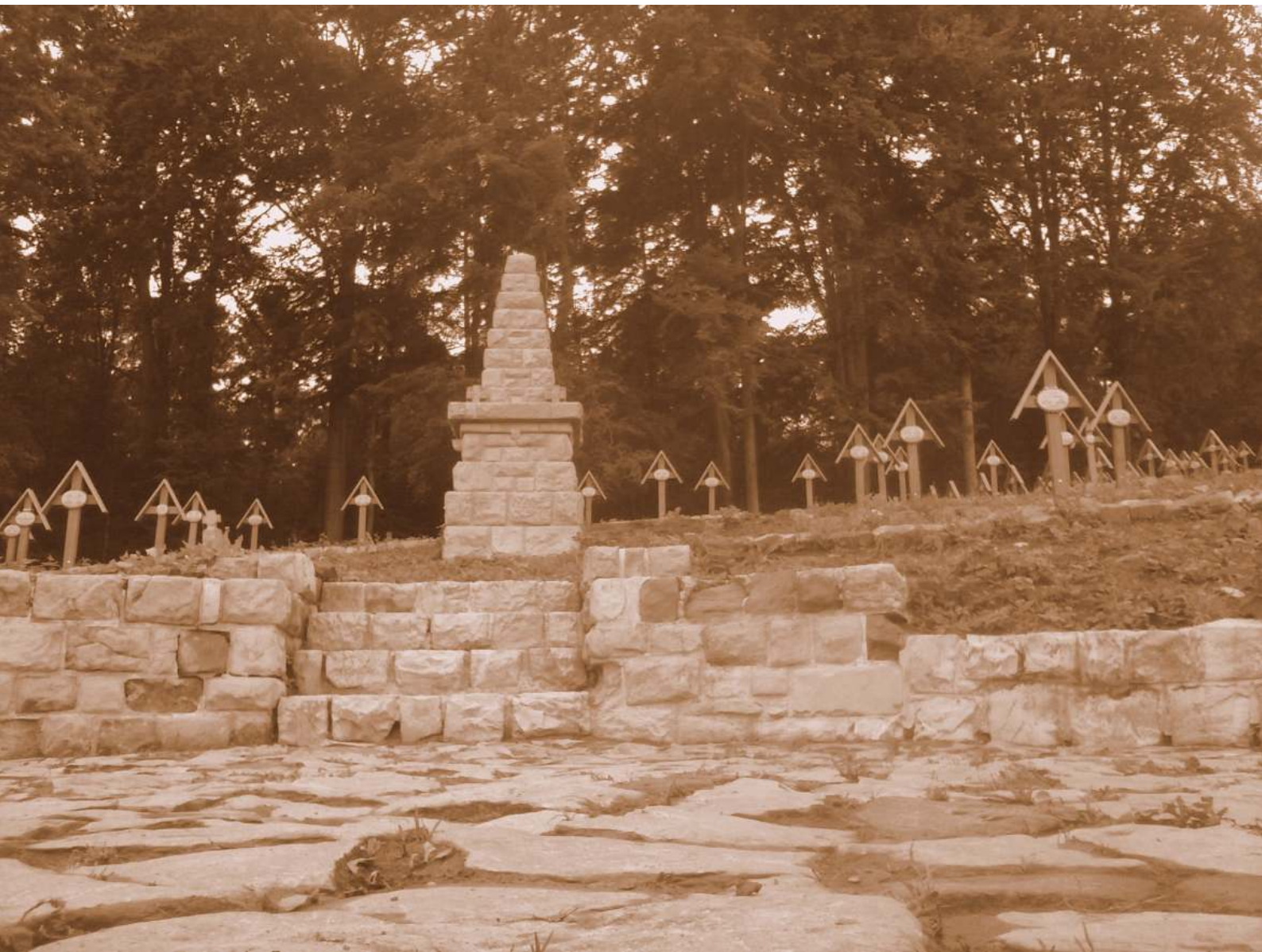
fot. Artur Wierzbicki

fot. Artur Wierzbicki

fot. Artur Wierzbicki

fot. Anna Zawiślak

fot. Anna Zawislak

fot. Anna Zawiślak

fot. Anna Zawislak

76 fot. Karol Żegleń

fot. Karol Żegleń

fot. Karol Żegleń

fot. Karol Žegleň

100-LECIE
I WOJNY
ŚWIATOWEJ

PierwszaWojna.info

**Miejska Biblioteka Publiczna
im. Stanisława Gabryela w Gorlicach**

Małopolski Instytut Kultury